

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 An contumelia consistat in verbis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

QVÆSTIO IX.

DE CONTVMELIA.

S.Tho. 2. 2. quæst. 72.

ARTICVLVS I.

Utrum contumelia consistat in verbis.

Xpeditis verborum iniurijs, quæ forensi iudicio accidere solent, progredendum nobis est ad illa etiam injuriosa verba quæ extra iudicium viu veniunt. Quæritur ergo primo de contumelia, utrum consistat in verbis. Arguitur enim à parte negatiua. Contumelia nomen est nocuenti, verbo autem nullum nocumentum videtur inferri, sed factis potius læditur vel persona vel honor eius ergo contumelia non in verbis, sed in factis contingit. Secundo de honoratio quæ verbis fit suum habet peculiare nomen vituperij & conuitij, hæc autem a contumelia differre videntur, ergo contumelia non consistit in verbis. In contrarium est quod solum verbum auditu percipitur, contumelia autem ad aures pertinet, secundum illud Hierem. 20. Audiui contumelias in circuitu, ergo contumelia est in verbis.

Primū argum.

Secūdū.

Quinque sunt capitales iniuriarum species verbalium extra iudicium, nempe detractio, suffragus, irrisio, tumeliæ & maledictio. Contumelia autem, & detractio primo per se differunt ex obiecto. Contumelia enim est iniuria quæ contra honorem alterius fit. Detractio vero est famæ læsio. Differunt namque honor & fama, quod honor est reuerentia alicui propter aliquam excellentiam ac potissimum propter virtutem exhibita. Fama vero, vi habetur in glos. cap. vestra, de cohabita. cleric. & mulie. est illæx dignitatis status vita & moribus comprobata. Vel si cum theologis ac philosophis loquamur, est clara illa notitia quam alij de nobis habent. Itaque esse potest honor sine fama, & è diuerso. Exhibetur enim reue-

potest homo patrocinium. Nam efficien-
tia res sit spiritualis ratione subiecti, non
tamen illius est generis spiritualium quæ
gratis accepimus gratisque debemus, im-
mo nostro sudore & vigilis parta nobis
est, vt lib. 9. sub tit. de simo. liquidius fiet.
Secundum argumentum discrimen petit
inter iudicem testem, & aduocatum. Nam
cum singuli istorum veritatem prorsus tue-
ri debeant, perinde scilicet aduocatus vt
reliqui, nulla apparet, ratio cur huic po-
tius quam alijs, pro defendenda veritate,
liceat mercedem recipere. Est tamen de-
serimen quod finis proprius iudicis ac te-
stis est iustum & veritas in communi, sine
respectu actoris vel rei ob idque ob verita-
tem dicendam neutri illorum quidpiam
recipere licet: Scopus autem aduocati non
est iustum simpliciter, sed iustum clientis
sui, cuius causam omnibus suis viribus pro-
tegit, altera neglecta, & ideo non solum,
vt aliqui putant, pro labore, sed pro ipso
patrocinio & defenfa veritate potest mer-
cedem suscipere, sicut doctor pro verita-
te docenda quam dilucidat. Nihilomi-
nus autem restat, & inter iudicem & testem
differentia, quod iudex non solum pro
veritate pronuntianda nil potest à litigan-
tibus percipere, quia est communis vtri-
que, sed neque pro labore & studio id sibi
licet, sed respublica debet illi prouidere
tamquam persone publicæ. Non quod
iure nature id sit prohibicum, immo si
nullus efferret metusne intuitu pretij in
alteram partem corruptus propende-
ret, ius nature non prohibet quin possit à
litigantibus aliquid recipere, sed propter
talem metum iure ciuili cautum est, vt
arario publico sustentetur. At vero testis
quia non est vsque adeo persona publica,
sed citatur ab illa parte cui interest, quam-
uis pro veritate dicenda nil possit recipere,
quia quicumque parti debet eam synce-
re proferte, tamen pro labore suo reci-
pere potest pretium ab eo a quo citatus
est. Cum autem iudicem negamus quid-
quam recipere posse, inficias non imus
quin pro subscriptione aut citationis aut
sententiæ quidpiam ei constitui lege
possit. Hæc enim meditatio non est præ-
sentis loci.

reuerentia magnati quandoque propter sanguinis excellentiam cuius tamen morum sinistra habetur existimatur. Ac vice versa, esse solent priuati viri in angulis latitantes, honoribus orbi, quorum tamen vita clara habetur opinio. Hoc praefato discrimine, ad quaestionem duabus conclusionibus respondetur. Prior: Contumelia proprie loquendo in verbis consistit. Probatur. Contumelia ut modo dicebamus idem est quod dehonoriatio, reuerentiae contraria quae honori exhiberi solet. Honor autem dupliciter alicui tollitur. Vno modo, ut si dicamus mediate, puta dum id quod honoris causa erat, submouetur. Qui enim diuini substantiam, cuius solius gratia honor illi habebatur, surripit, honorem eius contenebrat. Sicut qui sapientiam scientiam lesione cerebri aufert. Nam ex inde incipiunt illi minoris haberi. Quapropter ille solus honor verus est, qui virtuti debetur, quippe qui ex nulla extranea causa praeterquam ex Deo dependet. Eiusmodi autem dehonorationes non faciunt propriam speciem, sed referuntur ad alias iniurias, puta ad furum, homicidium, & reliqua. Secundo autem modo, aufertur alicui honor directe & proprie. Et hoc fit dum quis quidpiam in notitiam alicuius deducit quod eius honori officit. Nam sicut honor excellentiae debetur, ita & turpitudinis notitia causa est dehonorationis, atque in hoc proprie ratio contumeliae consistit. Deducere autem aliquid in notitiam alterius, pertinet ad rationem signi, & cum secundum August.

Prima concl. Probatur. 1. o.

August.

Aristot.

Isidorus

Postrema conclusio.

Probatio.

August.

Glossa.

2. de doctrina Christi, verba inter homines primas partes significandi obtinueri, sunt enim secundum Arist. 1. Periheme. earum conceptionum indicia, quae sunt in anima, consequens fit ut ratio contumeliae proprie in verbis inueniatur. Vnde Isidorus in suis etymolog. Contumeliosus, inquit, ille dicitur qui velox est & timet verbis iniuria. Allusio enim vocum est, timet, & contumelia. Posterior conclusio: Contumelia extenso nomine etiam in factis posita est, quatenus rationem habent significandi. Hoc patet, quia & rebus ipsis, ut illic docet August. conuenit signa esse aliarum rerum. Quapropter & factis potest quis alicuius vitium patefacere. Vnde super illud ad Roman. 1. Contumeliosos, superbos, &c. dicit gloss. contumeliosos illos esse qui de his & factis contumelias & turpia inferunt. Hinc fit nullum factorum, quatenus res sunt, rationem habere contumeliae, sed quatenus vim habent significandi. Dum enim quis fores alienas effringit furandi, animo, non contumeliosus, sed latro est. Si autem id in vituperium & vilipendium domini conetur, fit contumeliosus. Significatio enim illa dominum flocci pendere. Pariter si quis fuisse agationem, cadat, non animo dehonoriandi sed ferendi, non perinde contumeliosus est, atque si nobilem pulset, non ut dolorem incurret, sed ut aufert honorem. Et eadem ratione qui vocis vicini libidinis gratia sollicitus, non est formaliter contumeliosus in vicinum suum, sed si id tentaret ut honori maius officeret. Designare enim tunc contendit turpitudinem illa hominis virtutem. Enimvero quantum ad rem attinet contumelia, non tenet per exigui ut vitium quod propalari conterritur, peccatum fit, quoniam in substantia contumelia fit in ignominia, ad latius est vitium generis, aliusve animi vel corporis modum, aut quidpiam excellentiae contrarium, ob quam homines honori habentur. Vt si hominem denotes maligne naturam, aut ignauium, &c. Neque vero requiritur ut sit contumeliosus, quod hominem infames, vitium eius oculum dei ego, nam etiam si publicum concubinatum aut coactem, aut torrida nauis sic appelles, contumelia eum atticis, maiore autem si talia illi imponas. Praeter haec autem factorum genera, sunt alia per se ipsa contumeliosa, quae nihil aliud in se habent quam significationem, ut natum vel pollicem inter duos digitos demonstrare, aut linguam inter dentes. Significabant enim haec vitium, Romanis sceleratissimum vitium. Haec autem contumeliae descriptio occasionem offert considerandi, vitium ad eius rationem necessarium sit ut verba aut facta in praesentia alterius fiant. Apparet enim id esse necessarium. Nam hoc differunt contumelia & detrahitio, quod illa vim secum affert & contemptum, haec autem ad fraudem inclinat & dolum, illa ergo fit in praesentia palam, sicuti haec clam in absentia. Respondetur perinde differre contumeliam a detractione, ac supra de rapina & furto differre probabimus. Contumelia enim quia contemptum significat, & reuerentiam quae in pup-

cit gloss. contumeliosos illos esse qui de his & factis contumelias & turpia inferunt. Hinc fit nullum factorum, quatenus res sunt, rationem habere contumeliae, sed quatenus vim habent significandi. Dum enim quis fores alienas effringit furandi, animo, non contumeliosus, sed latro est. Si autem id in vituperium & vilipendium domini conetur, fit contumeliosus. Significatio enim illa dominum flocci pendere. Pariter si quis fuisse agationem, cadat, non animo dehonoriandi sed ferendi, non perinde contumeliosus est, atque si nobilem pulset, non ut dolorem incurret, sed ut aufert honorem. Et eadem ratione qui vocis vicini libidinis gratia sollicitus, non est formaliter contumeliosus in vicinum suum, sed si id tentaret ut honori maius officeret. Designare enim tunc contendit turpitudinem illa hominis virtutem. Enimvero quantum ad rem attinet contumelia, non tenet per exigui ut vitium quod propalari conterritur, peccatum fit, quoniam in substantia contumelia fit in ignominia, ad latius est vitium generis, aliusve animi vel corporis modum, aut quidpiam excellentiae contrarium, ob quam homines honori habentur. Vt si hominem denotes maligne naturam, aut ignauium, &c. Neque vero requiritur ut sit contumeliosus, quod hominem infames, vitium eius oculum dei ego, nam etiam si publicum concubinatum aut coactem, aut torrida nauis sic appelles, contumelia eum atticis, maiore autem si talia illi imponas. Praeter haec autem factorum genera, sunt alia per se ipsa contumeliosa, quae nihil aliud in se habent quam significationem, ut natum vel pollicem inter duos digitos demonstrare, aut linguam inter dentes. Significabant enim haec vitium, Romanis sceleratissimum vitium. Haec autem contumeliae descriptio occasionem offert considerandi, vitium ad eius rationem necessarium sit ut verba aut facta in praesentia alterius fiant. Apparet enim id esse necessarium. Nam hoc differunt contumelia & detrahitio, quod illa vim secum affert & contemptum, haec autem ad fraudem inclinat & dolum, illa ergo fit in praesentia palam, sicuti haec clam in absentia. Respondetur perinde differre contumeliam a detractione, ac supra de rapina & furto differre probabimus. Contumelia enim quia contemptum significat, & reuerentiam quae in pup-

Ad pri-

Ad ter-

Cicero.

perinde

probabimus

contumelia

sentia fit, aduersatur, ingenio suo in præsentia irrogatur: vel si fiat in absentia non est eo quod contumeliosus illam celate vestit: vt detractor: immo ob hoc verba in absentem iactat, vt in eius perueniant notitiam. Quare consulto dixit S. Tho. contumeliam esse cum quis id, quod est contra honorem alicuius, deducit in notitiam eius & aliorum: hoc est cum sua intentio est in faciem tale conuitium iactare.

Ad primum argumentum respondetur, quod verba, quatenus sonus quidè sunt naturalis, neminem lædunt nisi forsan tenerimus sit auribus: at vero quatenus signa existunt, honorem & afferunt si sint honesta, & auferunt si sint turpia, eo quod honor de excellentia, quæ in hominem notitia est, ortum habet. Facta autem quatenus facta sunt, suas, vt diximus, habent vitiorum species, sed quatenus signa sunt, p verbis reputantur.

Ad tertium respondetur, per discrimen illud designari solitum inter contumeliam conuitium, & improprium. Contumeliam enim, quæ literarum collusionem cum libello nimirum obseruant, à contumelia conuicti contemunt: contumeliosus enim tumens est & turgenti animo inflatus. Quamuis vt Vlpianus vult ff. de iniur. l. 1. a contemendo rectius dicatur. Quare sua prima significatione solum significat dicti acerbitatem, contra honorem alterius, sed tamen ex vltis accommodatione, apud Theologos illam speciem significat, quæ obijcitur alteri peccatum mortale: vt quod sit hæreticus, aut latro, &c. conuitium autem latius patet: vt sit maledictum, quo alteri obijcitur, malum quoduis, seu culpa, seu peccata. Vnde Cicero pro Caelio: Maledictum inquit, nihil habet propositi præter contumeliam: quæ si peulantius iactatur, conuicti: si facit, vrbantitas nominatur. Quod autem Labeo apud Vlpianum ff. de iniur. l. 1. ite apud Labeonem ait, nempe conuictum perinde sonare atque conuictum: quasi plurium coeuntes voces ad maledicta in vnum iactanda: sicut 4. Reg. 2. de puerorum vociferatione legitur aduersus Elisham inelamantium. Ascende calue: forsan non multum ad rem pertinet. Non enim cum, in hoc nomine tam concursus significat plurium, quam vehementiam, sicuti in, conficio. Et Et crediderim, ex vitium, componi: conui-

tium. nihil aliud est, quam vitij alterum conspergere. Nisi dicatur a conuitando: vt lib. 6. ait Valla. Nam quem conuictis proficiamus, procul a nostro contubernio vitamus: quasi illum a nobis per contemptum abigentes: hæc autem ad grammaticos attingunt. Improprium vero aliam peculiariter speciem conuicti significat: nempe cum quis alteri beneficium obijcit quod a se receperat: secundum illud Eccl. 26. Exigua dabit, & multa impropabit. Et apud Comicum: Istæ commemoratio, quasi exprobratio est immemoris beneficij. Sed hæc tamè receptissima vsu promissum vt utantur. Quæ si uncula autem scholastica se se hic lectori forte offert, vtrum omnes hæc atque contumeliarum modi eiusdem sint speciei: an vero specie differant, sicut & ipsa proba differunt, quæ quis in alterum iactat. Crediderim cum Ciceriano omnes esse eiusdem speciei. Nam contumelia species est specialissima, vt puta quæ vnum habet honorem pro obiecto, quem ab eo auferit qui per vim patitur inuoluntarium: ab vna enim ratione formali obiecti vnica species constituitur. Nihilominus augeri tantum potest contumelie grauitas, vt eius expressio de necessitate sit confessio, vt si quem hæreticum, aut traditorem, aut quid simile appelles, id ipsum est confessio ne explicandum.

ARTICVLVS II.

Vtrum contumelia, & generaliter conuictum sit genere suo peccatum mortale.

VM contumelia in verbis, vt dictum est consistat, quæ genere suo non videtur ita enorme habere læsionem: merito queritur, vtrum perinde atque homicidium, & furtum, & adulterium sit eius generis mortalis culpa. Arguitur enim a parte negatiua: Nullum mortale crimen esse potest vitutis officij, conuicti autem est actus vitutis cuius apelia, ad quam secundum Phil. 4. Ethic. pertinet bene conuictari, ergo contumelia non est mortale peccatum. Secundo arguitur, Peccatum mortale vni perfecti non admittunt, qui tamen non nunquam conuictis & contumeliosis videntur, vt patet apud Paul. ad Gala. 3. O insensati Galatæ. Quin vero & Christus Luc. vlti. Ostulsi, inquit, & tardi Sot. de Iust. & Ia. li corac

Valla.

Tertent.

Quæstioncula.

Primum argum.

Philosophus. Secunda.

Paulus